

Komparativní politika

Komparativní analýza bezpečnostní politiky 4. 3. 2024

Vendula Divišová, FSS MU, vendula.divisova@mail.muni.cz

Struktura

- Co je to komparativní politika
- Vývoj disciplíny komparativní politika
- Typy komparativních studií (dle počtu případů a množství proměnných)
- Metodologie komparativní politiky
 - Metody využitelné pro srovnávací analýzu politiky
 - Základní logika komparace (Komparativní metoda)

Co je to komparativní politika?

- **komparace** hlavní metodou výzkumu v politické vědě
- srovnávací politika jako specifická **disciplína v rámci politologie**
 - oblast zájmu: politické struktury, aktéři a procesy
- cílem:
 - 1) popsat** podobnosti a odlišnosti, vytváření typologií, taxonomií
 - 2) vysvětlit** podobnosti a odlišnosti
 - 3) predikovat** podobnosti i odlišnosti napříč pol. systémy

Co je to komparativní politika?

- komplexita komparativních analýz:
 - a) různé *úrovně* (jednotky) analýzy (země, regiony, sub-státní jednotky...)
 - b) různé *dimenze* - prostor, funkce, čas
 - c) *počet případů* - malé i velké N
 - d) *typ dat* - kvalitativní i kvantitativní
 - e) *logika komparace* (účel výzkumného designu) - podobnosti x odlišnosti

Typy komparativní politiky

– Tři tradice komparativní politiky:

- 1. Empirická** - studium *jednotlivých zemí* (případů)
- 2. Metodologická** – *jak* provádět komparativní analýzu → pravidla a standardy
- 3. Analytická** – kombinace empirického výzkumu a metody, cílem *vysvětlovat*

Vývoj komparativní politiky (co srovnáváme?)

- 1) Před WWII – analýza státu a jeho institucí, studium oficiálních dokumentů
- 2) 30. až 60. léta 20. st. – „zlatý věk“ – behaviorální revoluce
 - posun od institucí, zkoumání politiky v praxi
 - rozšíření geografického a časového záběru
 - → důraz na obecnější koncepty (politické systémy)
- 3) Od konce 60. let - proti-reakce – posun v obsahu i metodologii
 - návrat ke státu a institucím
 - teorie středního dosahu, zúžení geografického dosahu
 - případové studie
 - teorie racionální volby

Malé N /
Případové studie

Velké N /
Statistická
šetření

Malé N / Případové
studie
Případové studie
Komparativní metoda

Process-tracing
QCA

Metodologie komparativní politiky

- komparativní politika jako **přístup** (x specifická metoda) → využívá různé metody
- ***Jaké existují základní metody v sociálněvědním výzkumu?*** (design)
 1. Experiment
 2. Statistické šetření
 3. Komparativní metoda
 4. Případová studie
- ***Které metody lze využít za účelem komparace?***
- výběr metody - závisí zejména na účelu výzkumu a počtu případů

Metody komparativní analýzy

A. Konfigurativní přístup - malý počet případů, hluboké porozumění

B. Statistický přístup - velký počet případů, malé množství proměnných

→ základní kompromis – **komplexnost** x **zobecnitelnost**

Typy komparativních studií

1. Výzkum jednotlivých zemí
2. Proces a instituce
3. Vytváření typologií nebo taxonomií
4. Regionální statistické analýzy
5. Globální statistické analýzy

Metody komparativní analýzy

Typy komparace

1. Prostorové (cross-sectional)
2. Funkční (cross-organizational / cross-process)
3. Časové (longitudinal)
4. Kombinace prostorového a časového srovnání

Metody komparativní analýzy

- **Případová studie** (jeden nebo několik případů)
 - Komparativní případová studie
 - Process-tracing
- **Komparativní metoda**
 - Metoda shody
 - Metoda odlišnosti
 - Metoda souvisejících kolísání
 - Kvalitativní komparativní analýza (QCA)
- **Statistické šetření**

Metodologie komparativní politiky

- konečným cílem je **vysvětlení** = hledání kauzality
 - spojení teorie s daty (důkazy) prostřednictvím (systematické) komparace
 - výběr metody (výzkumný design) závisí na výzkumné otázce / účelu výzkumu

- **teorie**
 - tvrzení o vztahu jevů/proměnných
 - nezávislá proměnná $X \rightarrow$ závislá proměnná Y
 - cílem vysvětlit rozdíly v závislé proměnné (v rámci jednoho systému x napříč systémy)

Metodologie komparativní politiky

– Komparativní metoda

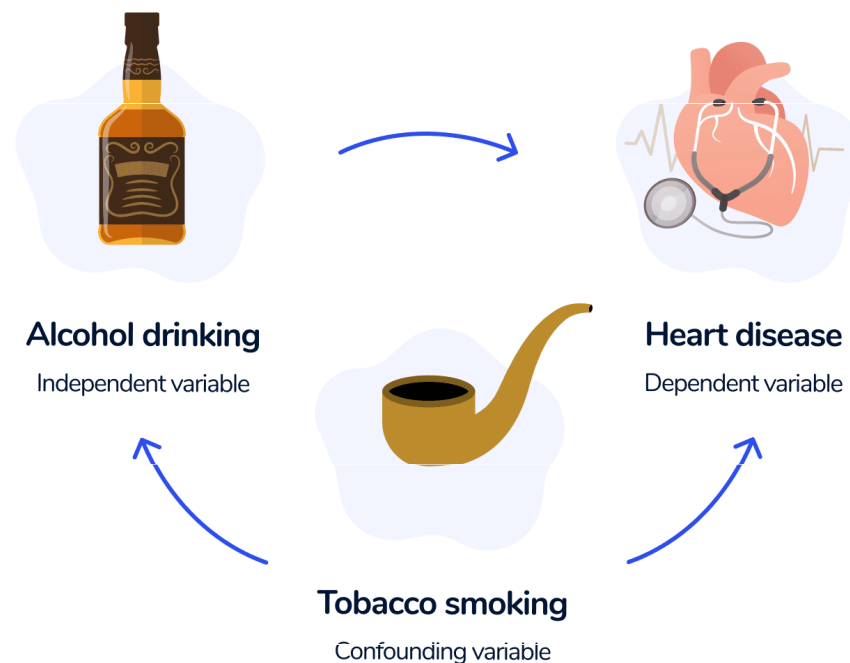
- „mostem“ mezi výzkumnou otázkou a odpovědí
- systematicky a empiricky zkoumá vztahy mezi proměnnými
- role kvazi-experimentu (vztah X a Y za současné kontroly Z)
- základní problém: malý počet případů + mnoho proměnných

„An analytical effort to exploit similarities and differences between political units as a basis for developing theory, testing hypothesis, inferring causality, and produce reliable generalizations“
(Schmitter, 1991)

Základní logika komparace

Podstatou komparativní metody je:

1. Maximalizovat experimentální odchylku (varianci)
2. Minimalizovat chybovou odchylku
3. Kontrolovat ostatní proměnné

Komparativní metoda a výběr případů

- komparativní design - méně případů, ale pečlivě zvolené
- základní kritéria výběru případů:
 - zkoumaný teoretický vztah (výzkumná otázka)
 - dostupná data
 - zkoumání podobností anebo odlišností → 2 základní výzkumné designy (ideální typy)

- 1) Nejpodobnější systémy** (MSSD, most similar systems design)
- 2) Nejodlišnější systémy** (MDSD, most different systems design)

Komparativní metoda a výběr případů

Metoda rozdílu (MSSD)

- případy se liší buď v X či Y (typicky změny v závislé proměnné)
- ostatní proměnné (kontext) shodné
- = umožňuje kontrolovat vliv vnějších proměnných
- cílem vyloučit možné příčiny (pokud nejsou přítomné ve všech případech)

Metoda souhlasu (MDSD)

- hledá podobné vztahy mezi X a Y navzdory měnícímu se kontextu
- existence nebo absence jevu (konsistentní hodnota závislé proměnné)
- hledání jedné podmínky Y, za které dochází k X

Metodologie komparativní politiky

Interní validita

- míra důvěry v to, že testovaný kauzální vztah není ovlivňován jinými proměnnými
- otázka kontroly vnějších proměnných = vyloučení alternativních vysvětlení
- obvykle vyšší u designu s malým N

Externí validita

- otázka aplikovatelnosti výsledků na širší kontext (zobecnění výsledků)
- přenositelnost na jiné subjekty, situace, časové období...
- zvyšuje se s počtem případů

Metodologie komparativní politiky

- **Jak vytvořit vhodný design výzkumu v rámci komparativní analýzy politiky?**
 - co je účelem výzkumu? (výzkumná otázka - deskripce x explanace)
 - existuje dostatečný teoretický rámec pro identifikaci vhodných proměnných? (závislé x nezávislé x kontrolní)
 - jaká jsou dostupná data? (jaké případy? kvalitativní x kvantitativní data? pro jaké časové období)
 - jaké mám dovednosti v oblasti výzkumných metod?

Cvičení

- cíl - vytvořit design výzkumu za použití komparace
- výzkumný problém - efektivita boje proti násilnému extremismu v Evropě
 - jak konceptualizovat?
 - jaká metoda?
 - jaké případy?
 - jaké proměnné?

Kontrolní otázky?

- Jaký je rozdíl mezi komparativní metodou (jako jedním ze základních designů) a (obecnou) komparací (komparativní analýzou)?
- Jaké metody jsou v komparativní politice využívány?
- Jaké existují typy komparativních studií?
- V čem spočívá logika komparativní metody? (metoda shody x rozdílnosti)